

NVRD-Benchmark Huishoudelijk Afval

Omgekeerd inzamelen werkt vooral in combinatie met diftar

Naar schatting heeft ongeveer 70 procent van alle Nederlandse gemeenten in hun inzamelsysteem servicedifferentiatie (omgekeerd inzamelen) ingevoerd. Deze gemeenten zamelen restafval met een lagere service-intensiteit in dan grondstoffen. Hierdoor geven ze een extra stimulans aan het scheiden van grondstoffen en het verminderen van de hoeveelheid te verbranden restafval. De Benchmark Huishoudelijk Afval maakt inzichtelijk hoe effectief deze strategie is.

Tekst: **Folkert Starreveld**
Beeld: **Benchmark NVRD**

In 2009 introduceerde ROVA het omgekeerd inzamelen. ROVA voerde dit vooral in bij diftargemeenten. Zo ontstond al snel de gedachte dat deze inzamelstrategie ook wel zou kunnen werken bij gemeenten die geen tariefdifferentiatie hadden en dit ook niet wilden invoeren. Inmiddels heeft bijna 70 procent van alle gemeenten in Nederland een vorm van servicedifferentiatie ingevoerd. Dit is een inschatting op basis van de deelnemers aan de Benchmark Huishoudelijk Afval: meer dan 50 procent van de Nederlandse gemeenten. Vooral het percentage gemeenten dat servicedifferentiatie combineert met tariefdifferentiatie groeit. Dit is tevens de meest succesvolle, meest kosteneffectieve inzamelstrategie die uit de benchmark naar voren komt.

De kracht van tariefdifferentiatie

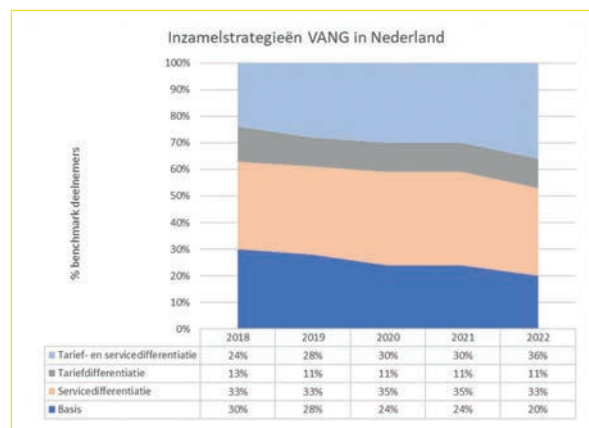
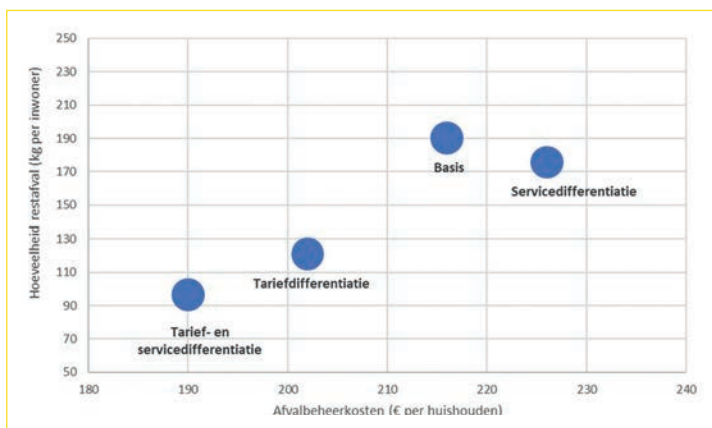
Uit de benchmark blijkt dat tariefdifferentiatie (diftar) één van de meest effectieve strategieën is in

het stimuleren van afvalscheiding en het reduceren van restafval. In alle hoogbouwklassen die in de benchmark zijn onderscheiden, hebben diftargemeenten significant minder restafval (min 43 procent) en lagere kosten (min 13 procent) dan gemeenten die geen diftar toepassen. Zonder tariefdifferentiatie is het praktisch onmogelijk om de hoeveelheid restafval te reduceren tot minder dan 100 kilogram per inwoner.

Tarief- en servicedifferentiatie gecombineerd

Combineert een gemeente tariefdifferentiatie met servicedifferentiatie, dan benaderen we de meest effectieve inzamelstrategie. Gemeenten doen dit doorgaans op twee manieren:

1. door 'omgekeerd inzamelen' of 'restafval op afstand': gemeenten halen het huishoudelijk restafval bij de laagbouw niet meer aan huis op. De inwoners moeten dit zelf naar de verzamelcontainers op buurtniveau brengen.

2. door ‘verlaagde inzamelfrequentie’: gemeenten halen het restafval minder vaak aan huis op. Bijvoorbeeld één keer per drie of vier weken in plaats van één keer per twee weken.

De praktijk leert dat stedelijke gemeenten vanwege de compacte bouw veelal voor de eerste variant kiezen. Landelijke gemeenten, waar de woningen ruimte hebben voor een derde of vierde minicontainer, kiezen vaak voor de tweede variant. Ook passen gemeenten beide varianten toe: binnen de bebouwde kom variant 1 en in het buitengebied en in de ruimere woonwijken variant 2.

Effect: 15 procent minder restafval

Gemiddeld hebben gemeenten met servicedifferentiatie 15 procent minder restafval dan gemeenten zonder servicedifferentiatie. Daarmee is het effect van servicedifferentiatie minder groot dan tariëfdifferentiatie. Het maakt hierbij uit of er wel of geen tariëfdifferentiatie van toepassing is. Niet-diftargemeenten met servicedifferentiatie hebben slechts 8 procent minder restafval, terwijl diftargemeenten met servicedifferentiatie gemiddeld 20 procent minder restafval hebben. Een mogelijke reden is dat in gemeenten met diftar burgers al minder restafval hebben. Een serviceverlaging op deze stroom heeft dus minder impact of is gemakkelijker.

Kosten

In de benchmark komen ook de afvalbeheerkosten aan bod. Hierbij is gekeken naar de kosten van inzameling, overslag en verwerking van het huishoudelijk afval. Inclusief de aanverwante kosten, zoals communicatie, handhaving en onderhoud. In de benchmark zijn de totale afvalbeheerkosten gerelateerd aan de toegepaste inzamelstrategie. Dit gaf inzicht in de kosteneffectiviteit per inzamelstrategie. Toch laat de uitkomst een enigszins tegenstrijdig beeld zien. Niet-diftargemeenten met servicedifferentiatie hebben een hoger kostenniveau dan niet-diftargemeenten zonder servicedifferentiatie. Terwijl bij diftargemeenten

met servicedifferentiatie juist een lager kostenniveau te zien is.

Bij invoering van servicedifferentiatie spelen feitelijk twee kostenconsequenties.

- Servicedifferentiatie door middel van ‘restafval op afstand/omgekeerd inzamelen’ leidt tot hogere kapitaallasten. Dit is het gevolg van de noodzakelijke investering in brengsystemen. Ook het beheer en onderhoud van deze systemen brengen andere, soms hogere, kosten met zich mee dan minicontainerinzameling.
- De lagere verwerkingskosten van het restafval compenseren deze extra kosten in meer of mindere mate. Hoe effectiever servicedifferentiatie uitpakt, hoe minder restafval en hoe lager de verbrandingskosten (en verbrandingsbelasting).

Ook de plaatsingsdichtheid van de brengvoorzieningen is sterk bepalend voor de uitkomst van bovenstaande rekenom. Hoe korter de gemiddelde afstand tot de brengvoorziening, hoe meer kostbare brengvoorzieningen de gemeente moet aanschaffen. En hoe minder krachtig de serviceprikkel werkt om afvalscheiding te bevorderen en restafval te reduceren. 🗑️

Jaarlijks organiseert de NVRD, in samenwerking met Rijkswaterstaat en CyclusManagement, de Benchmark Huishoudelijk Afval. Samen vergelijken zij de milieu-, kosten- en serviceprestaties van ongeveer 180 gemeenten en publieke inzamelbedrijven. Hierbij wordt gekeken naar hun inzamelstrategie: basis, servicedifferentiatie, tariëfdifferentiatie of een combinatie van service- en tariëfdifferentiatie. Door de scheidings- en kostenprestaties te relateren aan de inzamelstrategie is vast te stellen hoe kosteneffectief de strategieën (of een combinatie hiervan) kunnen zijn. Kijk voor meer informatie of deelname op www.benchmarkafval.nl